

P 1

EDUKATIVNO PROMOTIVNE AKTIVNOSTI U PREVENCIJI RAKA VRATA MATERNICE I INFEKCIJE HPV-om U HRVATSKOJ

Autori: Blažević L¹, Ćorić F¹, Nemeth Blažić T¹, Dišković A², Valentić M¹, Marušić S¹, Pavić Šimetin I¹, Nola IA³

¹Hrvatski Zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

² Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa, Zagreb, Hrvatska

³Škola narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

CILJ: Prikazati i evaluirati aktivnosti kampanja u prevenciji raka vrata maternice i infekcije HPV-om u razdoblju 2007.-2022. godine u Hrvatskoj.

MATERIJALI I METODE: Deskriptivni prikaz podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Ministarstva zdravstva, Udruga (HUHIV, CroMSIC), objavljenih i neobjavljenih istraživanja i izvještaja provoditelja i sudionika koji djeluju u području edukacije te informiranja javnosti i ciljanih populacija.

REZULTATI: U Hrvatskoj se od 2007. do 2022. provodilo 8 kampanji pod nazivima „Budi zdrav(k)a“, "Spikaš o svemu, spikaj i o njemu", „Dan Mimoza“, "Bolje spriječiti nego liječiti", „Druga prilika“, „Budi mRAK“ „Neću rak“, „Volim zdravlje“ te brojne druge edukativno aktivnosti.

Od 2021. su aktualne 3 kampanje: „Budi mRAK“ u kojoj je vršnjačkom edukacijom obuhvaćeno 2600 srednjoškolaca diljem Hrvatske; Facebook i Instagram objave online kampanje „Neću rak“ pregledalo je više od 60.000 ljudi; e-tečaj kampanje „Volim zdravlje“ upisalo je 70, a završilo 32 polaznika, a od travnja do prosinca 2022. na HZJZ punktu za cijepljenje protiv HPV-a cijepljeno je 1939 mladih osoba.

ZAKLJUČAK: Rak vrata maternice jedan je od najpreventabilnijih sijela raka, ali usprkos tome u Hrvatskoj godišnje obolijeva oko 300 žena, a umire više od 100 žena. U razdoblju nakon kampanji odaziv na cijepljenje protiv HPV-a se povećao. Evaluacija edukacija putem upitnika ukazuju da se u ciljanoj populaciji povećalo znanje, no još uvijek je značajan postotak roditelja i mladih nedovoljno informirano o prevenciji infekcije HPV-om, te je potrebno pojačati ove aktivnosti. Kampanje su važno sredstvo za povećanje svijesti i zdravstvene pismenosti o važnosti cijepljenja protiv HPV-a i redovitih ginekoloških pregleda.

P 2

IMUNOKOMPROMITIRANE PACIJENTICE S MULTIORGANSKOM TRANSPLANTACIJOM I PREMALIGNIM LEZIJAMA VRATA MATERNICE - KOHORTNO RETROSPEKTIVNO ISTRAŽIVANJE (KLINIKA ZA ŽENSKE BOLESTI I PORODE KB MERKUR 2010.-2022.)

Autori i koautori:

Valetić J¹, Perković P¹, Madžarac V¹, Culej D¹, Bursać D^{1,2}, Duić Ž^{1,3}

¹ Klinika za ženske bolesti i porode, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

² Sveučilište Sjever, Varaždin, Hrvatska

³ Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

UVOD

Multiorganska transplantacija je zamjena organa koji otkazuju zdravima. Koristi se kada su sve druge mogućnosti liječenja neuspješne. Posljednjih desetljeća bilježi se kontinuirani porast zahvata na globalnoj razini (npr. Klinička bolnica Merkur, Zagreb, 180/god.). U sklopu predtransplantacijske obrade potrebno je učiniti ginekološki pregled, citološki obrisak vrata maternice te ultrazvučni probir uterine i adneksalne patologije.

REZULTATI KLINIČKE BOLNICE MERKUR (2010.-2022. godina)

Kohortno retrospektivno istraživanje provedeno je u razdoblju siječanj 2010. - prosinac 2022.god. Istraživanje je obuhvatilo 485 pacijentica u dobi od 17 -77 god. (prosječna dob 51 god.) koje su sudjelovale u postupku transplantacije organa Kliničke bolnice Merkur. Svim pacijenticama učinjen je preoperativno Papanicolauov test, koji je ponovljen 6 mjeseci postoperativno. Abnormalni nalaz Papanicolauovog testa pronađen je kod 85 (17,5%) pacijentica preoperativno. Kod navedenih pacijentica postupano je u skladu s važećim međunarodnim smjernicama. Prema postojećim smjernicama nalaz patohistologije intraepitelne lezije vrata maternice niskog stupnja (LSIL) zahtjeva kolposkopiju, biopsiju klijestima te HPV tipizaciju, dok intraepitelna lezija vrata maternice visokog stupnja (HSIL) zahtjeva eksciziju transformacijske zone. U sklopu petogodišnjeg praćenja, kod pacijentica s inicijalnim abnormalnim nalazom citološkog obriska, u 70% slučajeva (60 pacijentica) došlo je do progresije lezije, dok kod niti jedne nije došlo do spontane regresije. Od ukupnog broja abnormalnih nalaza citoloških obrisaka, u razdoblju od 10 godina, učinjeno je 12 biopsija omčom (LLETZ) ili konizacija hladnim nožem, te jedna Piver-Rutledge tip III radikalna histerektomija s obostranom zdjeličnom limfadenektomijom.

ZAKLJUČAK

Mogućnosti liječenja zloćudnih bolesti su ograničene, a to implicira potrebu za intenzivnim režimima primarne i sekundarne prevencije. Svaku suspektanu premalignu leziju u predansplantacijskih pacijentica potrebno je razjasniti i odstraniti. Prednost u odstranjenju daje se minimalno invazivnim ablacijskim metodama (CC, LLETZ, kryo), naspram ekspektativnog postupka i konzervativnog liječenja. Kako bi se izbjegao kasniji razvoj bolesti zbog utjecaja imunosupresivnog liječenja, nakon transplantacije nužno je intenzivnije nadzirati kako klinički tako i citološki bolesnice nego što je to standard za opću populaciju. Podaci naše studije su dijelom limitirani zbog nepotpunosti ulaznih i izlaznih informacija za sve pacijentice.

P 3

**NAČINI LIJEČENJA PREMALIGNIH LEZIJA VRATA MATERNICE -
USPOREDBA REZULTATA - KLINIKA ZA ŽENSKÉ BOLESTI I PORODE
KB MERKUR (2019.-2020.)**

Perković P¹, Župan J¹, **Culej D¹**, Bursać D^{1,2}, Madžarac V¹, Gašparov S^{3,4}, Duić
Ž^{1,3}

Naziv institucije, grada i države autora i koautora:

¹ Klinika za ženske bolesti i porode, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

² Sveučilište Sjever, Varaždin, Hrvatska

³ Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁴ Zavod za patologiju, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

UVOD U Republici Hrvatskoj od raka vrata maternice svake godine oboli više od 300 žena. U ovom radu prikazat ćemo rezultate i usporedbu dviju ekscizijskih metoda liječenja premalignih lezija vrata maternice na Klinici za ženske bolesti i porode KB Merkur u razdoblju 2019.-2022. godine.

MATERIJALI I METODE U razdoblju od 2019.-2022. godine korištene su dvije ekscizijske metode liječenja premalignih lezija vrata maternice: konusna biopsija hladnim nožem (konizacija) i LLETZ (*engl. Large Loop Excision of the Transformation Zone*). Prije svakog zahvata učinjen je citološki nalaz (Papanicolaouov razmaz) te kolposkopija i punch biopsija. U dvogodišnjem razdoblju učinjeno je 115 konizacija, 16 LLETZ-ova te jedna LAVH (laparoskopski asistirana vaginalna histerektomija). Prosječna životna dob svih pacijentica bila je 46 godina (56 godina za konizacije, 30 godina za LLETZ).

RASPRAVA Pacijentice liječene konizacijom su starije u odnosu na one liječene LLETZ-om. Dobiveni rezultati su očekivani (LLETZ je korišten kod mlađih pacijentica, nerotkinja, s CIN II i kolposkopski urednim nalazom). Opisana je jedna komplikacija, stenoza cervikalnog kanala nakon konizacije hladnim nožem. Patohistološki nalazi bioptata cerviksa u pozitivnoj su korelaciji s PHD nalazima konizata. Pronađena su odstupanja u dva slučaja (nalazi bioptata CIN III, u PHD-u potvrđena neoplazma cerviksa). PHD analiza i usporedba preparata kod liječenih pacijentica nisu zabilježili značajne razlike ovisne o metodi. Nalaz HPV-a visokog rizika (tip 16 i 18) učestaliji je kod mlađih pacijentica. Usporedbom podataka kontrolnih Papanicolaouovih razmaza obiju metoda, nije pronađena statistički značajna razlika. S obzirom na sve dobivene rezultate i njihove usporedbe obje navedene metode pokazale su se učinkovitim metodama za liječenje premalignih lezija cerviksa.

ZAKLJUČAK S obzirom na sve bolju sekundarnu prevenciju premalignih lezija vrata maternice (probir i liječenje) izrazitu pažnju potrebno je posvetiti i invazivnim metodama probira i liječenja poput LLETZ-a ili konizacije hladnim nožem. Iz studije možemo zaključiti kako su se konizacija hladnim nožem

P 4

**PREMALIGNE LEZIJE VRATA MATERNICE I RAZVOJ
ADENOKARCINOMA VRATA MATERNICE – prikaz slučaja**

Perković P¹, Madzarac V¹, Culej D¹, Zovko G¹, Bursać D^{1,2}, Gašparov S^{3,4}, Duić Ž^{1,3}

Naziv institucije, grada i države autora i koautora:

¹ Klinika za ženske bolesti i porode, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

² Sveučilište Sjever, Varaždin, Hrvatska

³ Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁴ Zavod za patologiju, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

UVOD Rak vrata maternice u 2021. godini u Republici Hrvatskoj treći je po incidenciji i peti uzrok mortaliteta i morbiditeta u žena od 14-55 godina starosti. Adenokarcinom se nalazi u 25% slučajeva. Položen je kranijalnije u vratu maternice, stoga je postavljanje dijagnoze otežano. Pravilan probir, uzorkovanje i liječenje vrlo je važno za konačni ishod pacijentica. U ovom radu prikazat ćemo slučaj razvoja adenokarcinoma cerviksa iz premaligne low grade lezije žljezdanog epitela, zaostalog na vrhu konusa vrata maternice i *carcinoma in situ* pločastog epitela.

PRIKAZ SLUČAJA Bolesnica u dobi od 52 godine upućena je u ginekološku onkološku ambulantu zbog skvamozne intraepitelne lezije vrata maternice visokog stupnja (HSIL) dobivene Papanicolauovim razmazom i potvrđene punch biopsijom. Učinjena je konizacija vrata maternice hladnim nožem. Patohistološka dijagnoza potvrdila je nalaz CIS-a. Na dva reza preparata, displastične promjene žljezdanog epitela dopirale su do endocervikalnog resekcijskog vrha, dok su lateralni rubovi resekcije bili uredni. Uvidom u nalaz odlučeno se za redovito praćenje pacijentice uz Papa test svakih šest mjeseci. Pacijentica se više nije javljala u Kliniku. Pet godina od konizacije, na rutinskom ginekološkom pregledu zabilježen je UZV nalaz za mukometru (53 mm). U tri navrata učinjena je frakcionirana kiretaža zbog oskudnog materijala suspektnog na malignu leziju. Kolposkopski nalaz potvrdio je acetobijeli epitel prednje usne vrata maternice na 11 i 2 sata (postavljena je sumnja na okultni karcinom vrata maternice). Učinjena je Piver-Rutledge tip III radikalna histerektomija s obostranom zdjeličnom limfadenektomijom. PHD je potvrdio adenokarcinom vrata maternice – FIGO IIB. Pacijentica je upućena na daljnje liječenje kemoradioterapijom. Posljednji nalaz MR-a i UZV-a abdomena i zdjelice, te RTG snimke pluća kao i nalaza TM je bio uredan.

P 5

PRIMARNA PREVENCIJA HPV-A NA SVEUČILIŠTU U ZAGREBU - SLIČNOSTI I RAZLIKE CIJEPLJENIH I NECIJEPLJENIH STUDENATA

Horvat M ¹, Culej D ², Zadro M ^{3,4}, Butorac D ^{3,5,6}, Marinović L ⁷, Neuberg M ⁸,
Ribić R ⁸, Bursać D ^{2,8}

¹ Dom zdravlja Karlovac, Karlovac, Hrvatska

² Klinika za ženske bolesti i porode, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

³ Klinika za ženske bolesti i porodništvo, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

⁴ Dom zdravlja Koprivničko-križevačke županije, Koprivnica, Hrvatska

⁵ Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁶ Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

⁷ Nastavni zavod za hitnu medicinu grada Zagreba, Zagreb, Hrvatska

⁸ Sveučilište Sjever, Varaždin, Hrvatska

CILJ: Odrediti učestalost cijepljenja protiv HPV-a i razlike u karakteristikama studenata Sveučilišta u Zagrebu u odnosu na status cijepljenja.

MATERIJAL I METODE: Istraživanje je provedeno početkom 2022. godine među redovitim i izvanrednim studentima Sveučilišta u Zagrebu. Podaci su prikupljeni pomoću anonimnog online upitnika. Uslijed dobrovoljnog sudjelovanja u istraživanju, prikupljeno je ukupno 1746 odgovora. Nakon primjene isključnog kriterija (dob iznad 28 godina) i odbacivanja nepotpunih odgovora, za analizu je preostalo 1629 odgovora.

REZULTATI: U provedenom istraživanju 570 (35,0%) studenata navelo je kako su se cijepili protiv HPV-a. Usporedbom karakteristika cijepljenih i necijepljenih studenata utvrđena je statistički značajna razlika u spolu, spolnoj aktivnosti i korištenju aplikacija za upoznavanje, kao i u odnosu prema religiji. Analizom dobivenih odgovora nije utvrđena statistički značajna razlika u dobi studenata, veličini naselja u kojem su studenti odrasli i njihovom mjesečnom budžetu. Studenti su naveli kako se tema „spolno prenosive bolesti“ u srednjoj školi u sklopu nastave obrađivala ponekad ili rijetko, a u sklopu izvannastavnih aktivnosti uglavnom nikad. Najviše studenata svoje znanje o spolno prenosivim bolestima procijenilo je vrlo dobrim, a prosječna ocjena iznosila je $3,69 \pm 0,90$.

ZAKLJUČAK: Provedenim istraživanjem pokazano je kako je učestalost cijepljenja protiv HPV-a među studentima Sveučilišta u Zagrebu relativno niska. Također, prikazane su razlike između cijepljenih i necijepljenih studenata. Iz podataka dobivenih kroz provedeno istraživanje možemo zaključiti kako je važno tijekom cijeloga obrazovanja educirati mlade o važnosti cijepljenja protiv HPV-a i prevenciji drugih spolno prenosivih bolesti.

P 6

GANODERMA LUCIDUM EFFECTS OF THE HPV INFECTION CLEARANCE AFTER THE SURGICAL TREATMENT OF CERVICAL DYSPLASIA WITH PREOPERATIVE POSITIVE DNK HPV

Gutić B^{1,2}, Mandić A^{1,2}, Stevanović N¹, Maričić S^{1,2}, Nikolić N^{1,3}

1. Oncology Institute of Vojvodina, Sremska Kamenica, Serbia

2. Faculty of Medicine, University of Novi Sad, Novi Sad, Serbia

3. Institute of public Health of Vojvodina, Novi Sad, Serbia

Introduction: High-risk HPV serotypes HPV usually causes an asymptomatic infection that disappears spontaneously but if it persists, it could lead to the development of precancerous changes and invasive cancer of the cervix. Research has proven that the active principles of the fungus *Ganoderma lucidum* have an immunostimulatory effect, on the basis of which stimulation of the local immune response and eradication of HPV infection could be expected.

The aim: To determine the percentage of certain serotypes of HPV infection before and after the therapy. To determine the percentage of the clearance of HPV infection after oral administration of *Ganoderma lucidum* extract and surgical treatment of the cervical dysplasia.

Material and methods: A prospective study was conducted with written informed consent for participation. 31 patients were included, with histopathology of cervical precancerous lesions and positive DNA HPV. The treatment included loop excision of the cervix and continue the oral therapy with *Ganoderma lucidum* extract for 90 days. One month after treatment we performed HPV retesting. The obtained data were analyzed and processed using descriptive statistics.

Results: After the therapy, the HPV clearance was obtained in 19 out of 31 subjects. The largest number of women were carriers of HPV16 infection before the treatment. The clearance of the HPV 16 was in 10 out of 12 subjects.

Conclusion: The clearance of HPV infection was obtained in 61.7% of cases and the most prevalence type was HPV 16 with the clearance in 10 out of 12 subjects (83.33%). It is necessary to conduct a study on a larger number of subjects with the formation of a control group in order to evaluate the objective benefit of *G. lucidum* extract.

P 7 **MINIMALLY INVASIVE PROCEDURES OF CERVICAL
PREMALIGNANT LESIONS: OUR EXPERIENCE**

Berović Matea¹, Hadžić Daria¹, Stojanović Ivana¹

¹Department of Gynecology and Obstetrics, Sestre Milosrdnice University Hospital Centre, Zagreb, Croatia

Objective

The study evaluated the correlation between cytological, colposcopic, histological and pathological results and determined the prevalence of residual and recurrent disease at first follow-up after these procedures.

Methods

Between January 2021 and December 2021, 155 patients were treated with large loop excision of the transformation zone (LLETZ) and cold knife conisation (CKC) at our clinic.

Patients had treatments for verified cervical intraepithelial neoplasia, suspected invasion, glandular abnormalities or discordant cytology.

Results

There were 32 conisations (21,7%) and 123 LLETZ procedures (78,3%). Patients with CKC were significantly older than patients with LLETZ (50 y vs 42 y). In 106 surgical samples (67,5%), the exocervical and endocervical margins were histologically free of disease. LLETZ was associated with more un-interpretable surgical margins than CKC (11% vs 1%). Premalignant changes were found in 79,6% cases. Invasive disease was found in 10 (6,5%) cases. Biopsy results after the procedure confirmed pathology results done before the procedure in 40 % cases for LSIL/CIN I, 58,5% for CIN 2, 66,1% for CIN 3, 14,2 % for CIS and 25 % for AIS lesions. 73,5% of women had follow-up cervical smears at the cytology clinic. At 6-month follow-up, 15,7% patients had persistent LSIL changes and 10,4% had borderline changes on cervical smears. The residual/recurrent rate for HSIL cervical dysplasia was only 3,5%.

Conclusions

LLETZ has become the first choice therapy for treatment of cervical premalignant lesions whereas conisation has maintained its importance for cases of high grade dysplasia (CIS, AIS).

P 8

FALLOPIAN TUBE CARCINOMA AFTER INCOMPLETE SURGICAL TREATMENT OF ENDOMETRIAL CARCINOMA

Radulović P, Kruezi E, Berović M, Perković P, Leniček T, Kos M

¹University Hospital Centre Sestre Milosrdnice, Zagreb, Croatia

²University Hospital Merkur, Zagreb, Croatia

Introduction: Multiple primary malignancies are defined as two or more different primary cancers in the same patient. The most frequent synchronous gynecological neoplasms are ovarian and endometrial cancer. The synchronous occurrence of endometrial and fallopian tube cancer is a very rare event, with fewer than 15 cases documented.

Case presentation: We present the case of a 56-year-old patient with 8 months prior vaginal hysterectomy and bilateral salpingo-oophorectomy due to endometrial cancer grade 2, FIGO 1a. Decision for vaginal approach was made due to uterine prolapse and patients obesity. Preoperative CT scan was unremarkable. On routine check-up vaginal examination showed a tumefaction of the vaginal vault and palpable mass over it. Transvaginal ultrasound and CT scan confirmed findings as mass with solid and cystic components spread from the vaginal vault to the iliac crest on the left side. Excision of tumorous mass, resection of bladder, lymphadenectomy and omentectomy was done. However, a histopathology report showed fallopian tube serous adenocarcinoma grade 3, FIGO IIb; another primary malignancy. Previous histopathology findings were reevaluated and concluded that the left tuba was missing from that initial specimen. Patient now expects detailed radiological work-up (PET/CT), after which she will start with adjuvant chemotherapy.

Discussion: Extensive pretreatment work-up would facilitate the diagnosis of second primary cancer. Furthermore, regular follow-ups would also aid early recognition. Patients with synchronous primary tumors of low stage should generally have a good prognosis. However, the scarcity of cases limits an accurate evaluation of survival.

Conclusion: Systematic examination, proper surgical staging and regular follow-up decrease risk not only of cancer recurrence but of synchronous tumors of high stage.

P 9

VAGINAL STENOSIS DUE TO VAGINAL WALL SUPERFICIAL ANGIOMYXOMA

Kruezi E, Berović M, Radović Radovčić S, Vuković A, Butorac D

¹University Hospital Centre Sestre Milosrdnice, Zagreb, Croatia

Introduction: Superficial angiomyxoma is a rare skin tumor frequently involving the subcutaneous tissue. It is benign neoplasm, usually presenting itself as a slowly growing painless mass. It represents sporadic finding in female genitalia, as less than 20 cases of vulvar superficial angiomyxomas have been reported in the literature.

Case presentation: We present a case of a 39 year-old woman, G1 P1, with C-section delivery and uneventful medical history. Last 6 years she had dyspareunia, painful vaginal examination and postcoital bleeding. Vaginal examination showed vaginal stenosis in the proximal half of vagina. Magnetic resonance imaging of the pelvis showed no pathologic findings. Continuous abnormal cells in pap smear and positive high-risk human papillomavirus types indicated large loop excision of transformation zone. During the procedure, blunt adhesiolysis of suspected vaginal adhesions was done. Postoperative follow-up showed recurrence of vaginal stenosis and previously mentioned symptoms. Therefore biopsy of the vaginal wall was done. Histologic report showed a superficial angiomyxoma. This case represents only report of vaginal stenosis due to vaginal wall superficial angiomyxoma. Patient was offered surgical treatment which she declined.

Discussion: Due to its rare occurrence, vulvar superficial angiomyxoma may be misdiagnosed. Therefore, the diagnosis is usually made by pathologists. In this paper we present unique case of vaginal superficial angiomyxoma, which atypical presentation and location delayed correct diagnosis for 6 years.

Conclusion: Vulvar superficial angiomyxoma is a rare benign neoplasm that should be distinguished from other vulvar soft tissue tumors, especially aggressive angiomyxoma which has infiltrative nature and high risk of recurrence.

P 10

RACIONALIZACIJA KIRURŠKOG ZAHVATA KOD KARCINOMA MATERNICE ODREĐIVANJEM SENTINEL LIMFNOG ČVORA

Leniček T, Mikelin N

Klinički zavod za patologiju i citologiju „Ljudevit Jurak”, Klinički bolnički centar
Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska
Klinika za ženske bolesti i porodništvo, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice,
Zagreb, Hrvatska

Uvod

Nova FIGO klasifikacija 2018. g. rak vrata maternice te rak sluznice maternice određuje u ovisnosti o pozitivitetu na malignost zdjeličnih odnosno paraaortalnih limfnih čvorova. Sentinel limfni čvor (SLČ) je prvi limfni čvor u koji se drenira limfa iz organa pa i tumora koji se u njemu nalazi. Nakon toga tumorske stanice dalje se šire u ostale regionalne i udaljene limfne čvorove.

Određivanjem SLČ-a i njegove zahvaćenosti metastazom može se predvidjeti da li postoji proširena maligna bolest, odnosno da li je potrebna limfadenektomija i rizici koje takav zahvat nosi.

Cilj

Prikazati prednosti određivanja SLČ-a kod karcinoma maternice u KBC Sestre milosrdnice.

Materijali i Metode

Pregledom znanstvene medicinske baze prikazane su moguće metode određivanja SLČ-a i njihova uspješnost. Yibo Wu i sur. u svojoj metaanalizi iz 2013. godine navode ukupnu stopu otkrivanja SLČ-a od 92.2%, Pri tome razlikuju uspješnost detekcije u ovisnosti o metodi.

Tri osnovne metode određivanja SLČ-a su metilenskim modrilom, radioaktivnim tehnecijem i zelenim indocijaninom uz korištenje infracrvene kamere (IC). Najbolji rezultati postižu se kombinacijom indocijanina i radioaktivnim izotopom. Mjesto aplikacije markera je vrat maternice.

Rezultati

Najbolji rezultati u prepoznavanju SLČ-a postignuli smo sa zelenim indocijaninom, a najslabiji rezultati s metilenskim modrilom. Kombinacija radioaktivnim izotopom i metilenskim modrilom također je imalo zadovoljavajući postotak prepoznavanja SLČ-a.

Zaključak

Korištenje zelenog indocijanina s IC u potpunosti pomaže kod racionalizacije opsežnosti kirurškog zahvata invazivne bolesti maternice. Za konkretnije zaključke potrebno je sustavno praćenje postupaka u ovoj bolesti.

P 11 **RAK VRATA MATERNICE U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ
ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 2005. – 2019.**

Džono Boban Ankica, **Mašanović Marija**

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

TEMA: Primarna i sekundarna prevencija raka vrata maternice

SAŽETAK

CILJ

Cilj rada je prikazati kretanje stopa incidencije i mortaliteta raka vrata maternice u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (DNŽ) 2005. – 2019. godine (predpandemijsko razdoblje COVID-19 bolesti) za dob 15 godina i više te utvrditi mogućnosti za unaprijeđenje prevencije i ranog otkrivanja raka vrata maternice.

MATERIJALI I METODE

Korišteni su podaci nacionalnog Registra za rak, Državnog zavoda za statistiku i Zdravstveno-statističkih ljetopisa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Standardizirane stope incidencije (SSI) i mortaliteta (SSM) izračunate su na 100.000 stanovnika europske standardne populacije, a stope oportunističkog probira PAPA testom na 1000 korisnica primarne zdravstvene zaštite (PZZ) žena.

REZULTATI

SSI raka vrata maternice *in situ* imaju uzlazni trend za sve analizirane dobne skupine. Najveće prosječne SSI su za dobne skupine: 35-39 g. (13,8), 30-34 g. (11,8) i 25-29 g. (10,7). SSI za invazivni rak vrata maternice pokazuju silazni trend s 22,0 u 2011. na 10,3 u 2019., a najveće prosječne SSI su za dobne skupine 35-39, 40-44, 45-49 (2,4) i 50-54 g. (2,6). U istom razdoblju stope oportunističkog probira rastu s 439,9/1000 korisnica PZZ žena u 2005. na 635,2 u 2019. godini. SSM za invazivni rak vrata maternice imaju najveću stopu za dobnu skupinu 50-54 g., a 51,3% žena umrlih od ovog sijela raka bile su u dobi do 65 g.

ZAKLJUČAK

Podaci o najvišim stopama pojavnosti i mortaliteta od invazivnog raka vrata maternice u radnoaktivnoj dobi žene posredno ukazuju na neredovitost preventivnih pregleda u svrhu ranog otkrivanja lokaliziranih stadija ovog sijela raka u DNŽ. Uzlazni trend novooboljelih od lokaliziranog raka vrata maternice ukazuje na potrebu sveobuhvatnijeg pristupa u DNŽ; od cijepljena protiv HPV-a do redovitih preventivnih ginekoloških pregleda svih žena.

P 12

INTERVENCIJA EDUKACIJOM PUTEM INTERNETA U PREVENCIJI RAKA VRATA MATERNICE - INTERAKTIVNI UPITNIK „KALKULATOR RIZIKA“ ZA PROCJENU RIZIKA OD RAZVOJA RAKA VRATA MATERNICE

Autori: Nemeth Blažić T¹, Novak A², Bajić M³, Nola IA⁴

¹Hrvatski Zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

²Prirodoslovno-matematički fakultet, Fizički odsjek, Zagreb, Hrvatska

³Informatička tvrtka Michel d.o.o., Zagreb, Hrvatska

⁴Škola narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

CILJ: Internet je postao jedan od glavnih izvora znanja, ali i medija za djelovanje intervencije i prevencije u području zaštite zdravlja, uključujući spolno i ginekološko zdravlje. Cilj rada je prikazati razvoj interaktivnog i edukativnog online alata za procjenu rizika od raka vrata maternice kod žena.

MATERIJALI I METODE: Deskriptivne metode, literatura i podaci koji su se koristili za osmišljavanje i izradu interaktivnog upitnika u području rizičnih čimbenika za razvoj premalignih promjena i raka vrata maternice kod žena.

REZULTATI: Razvoj interaktivnog online/web upitnika od ideje do tehničkog rješenja je trajao oko 6 mjeseci. Upitnik je razvijen po sistemu uvjetovanog formatiranja u odnosu na pružene odgovore na temu izrade algoritma za procjenu rizika za rak vrata maternice (odgovori se u pozadini boduju temeljem procijenjenog epidemiološkog rizika prema kategorijama krajnjeg prikazanog rezultata korisniku nakon ispunjavanja). Sastoji se od 10 pitanja i 4 podpitanja s modulima: o sociodemografskim i općim podacima (npr. dob, zdravstveno stanje), ponašanju te korištenju određenih zdravstvenih usluga. Rezultati se prikazuju u četiri kategorije ovisno o odgovorima (nema rizika, mali rizik, umjereni rizik, visoki rizik) uz podsjetnik za rizične i zaštitne čimbenike za sve spomenute kategorije.

ZAKLJUČAK: Rak vrata maternice jedan je od najpreventabilnijih vrsta raka, a edukacija i podizanje svijesti o važnosti izbjegavanja rizika i primjenu zaštitnih ponašanja su važan dio prevencije. Interaktivni internetski sadržaj može biti koristan i učinkovit doprinos u edukaciji o prevenciji raka vrata maternice, razumijevanju i poznavanju rizika za njegov razvoj i poticanju žena na usvajanje zaštitnih ponašanja i brige o svom zdravlju.

P 13

PRIJAVLJENE NUSPOJAVE CIJEPLJENJA PROTIV HPV-A U HRVATSKOJ OD 2007. DO 2022. GODINE

Nemeth Blažić T¹, Blažević L¹, Višekruna Vučina V¹, Margan Koletić Ž², Tomić S², Kaić B¹, Nola IA³

¹Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

²Hrvatska agencija za lijekove i medicinske proizvode, Zagreb, Hrvatska

³Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

UVOD: Cijepljenje protiv HPV-a ključni je dio prevencije infekcije HPV-om, premalignih lezija i raka vrata maternice te drugih bolesti povezanih s HPV-om, međutim procijepljenost u Hrvatskoj je mala. Rezultati istraživanja i iskustva provedbe cijepljenja pokazali su kako je jedan od razloga slabog odaziva i oklijevanja kod cijepljenja strah od nuspojava.

CILJ: Prikazati učestalost i vrste nuspojava cijepljenja protiv Humanog papiloma virusa (HPV) od početaka primjene cjepiva 2007. do 2022. godine.

METODE: Statistička obrada podataka Registra nuspojava cijepljenja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) i Hrvatske agencije za lijekove i medicinske proizvode (HALMED) - informacijski sustav farmakovigilancije.

REZULTATI: Od 2007. do 15.9. 2022. zabilježeno je 70 prijavi nuspojava (HZJZ) (78% kod žena), a uključujući i prijave građana (HALMED; podaci od 2009.) 103 prijave/370 nuspojava. U posljednjih šest godina zdravstveni djelatnici prosječno prijavljuju manje od 10 nuspojava godišnje. Najčešće nuspojave (HALMED) su bile: glavobolja (21%), mučnina (16%), bol na mjestu primjene (13%), umor (12%), bol u ekstremitetima (11%), pireksija (11%), astenija (10%), povraćanje (9%), slabost (8%), osip (8%). U razdoblju od 2016. do 15.9.2022. primijenjeno je 224 000 doza cjepiva.

ZAKLJUČAK: U proteklih 15 godina zabilježen je razmjerno mali broj nuspojava, većina očekivanih (navedene u sažetku opisa svojstava lijeka), a povukle su se bez posljedica. U dijelu njih prijavljen je i drugi lijek/cjepivo koji je bio suspektan za nastanak nuspojave. Ovi podaci su važni za evaluaciju cijepljenja te kod informiranja opće i stručne javnosti i izrade komunikacijske strategije o cijepljenju protiv HPV-a, uključujući komunikaciju u kriznim situacijama poput pojave neuobičajene nuspojave cijepljenja.

P 14

PREVENTIVNI GINEKOLOŠKI PREGLEDI I UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA NJIHOVO KORIŠTENJE MEĐU ŽENAMA U DOBI 18-25 GODINA U HRVATSKOJ: PRELIMINARNI REZULTATI PRESJEČNOG ISTRAŽIVANJA SERZAM 2020

Nemeth Blažić T¹, Nola IA², Božičević I², Štulhofer A³

¹Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, Hrvatska

²Škola narodnog zdravlja Andrija Štampar, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

³Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

CILJ: Prikazati prevalenciju preventivnih ginekoloških pregleda i obavljenih Papa testova te udio žena koje su odgodile ginekološki pregled zbog pandemije COVID-19 u uzorku žena u dobi 18-25 godina.

MATERIJAL I METODE: Podaci prikupljeni online upitnikom iz nacionalnog presječnog biobihevioralnog istraživanja o stavovima, znanju, ponašanju i korištenju zdravstvenih usluga vezanim uz seksualnost i spolno zdravlje u uzorku od 1.197 mladih u dobi između 18 i 25 godina iz komercijalnog internetskog panela (48% žena, uzorkovanje dvostruko stratificirano i temeljeno na kvotama), prikupljeni od studenog 2021. do veljače 2022. godine. Korištena je deskriptivna analiza na ponderiranom (za dob i spol) uzorku žena.

REZULTATI: Među 579 sudionica, posljednji ginekološki pregled njih 43,6% je obavilo u godini u kojoj su anketirane, 13,9% u prethodnoj, 11,3% u ranijim godinama, dok je njih 31,3% izjavilo da nikada nisu bile na pregledu. Na posljednjem ginekološkom pregledu Papa test je obavilo 71,9% sudionica, 24,9% nije, a 3,2% se ne može sjetiti. Udio sudionica koje su izjavile da su odgodile ginekološki pregled zbog pandemije je 38,5%.

ZAKLJUČAK: Među sudionicama koje su obavile ginekološki pregled (69%), njih oko dvije trećine je pri posljednjem pregledu obavilo i Papa test. Nešto manje od polovine sudionica je obavilo ginekološki pregled tijekom proteklih 12 mjeseci, jedna četvrtina prije 1 i više godina, no gotovo trećina nikada nije bila na pregledu. Gotovo trećina sudionica je odgodila pregled zbog pandemije. Rezultati upućuju na potrebu ciljane edukacije o važnosti preventivnih ginekoloških pregleda u dobnoj skupini 18-25 godina, kako bi se doprinijelo stjecanju te navike u kasnijoj životnoj dobi.

P 15

POSTMENOPUZALNO KRVARENJE KAO POSLJEDICA GASTRIČNOG TIPA ADENOKARCINOMA CERVIKSA – PRIKAZ SLUČAJA

Zadro Matilda^{1,2}, **Bursać Danijel**^{3,4}, **Butorac Dražan**^{1,5,7}, **Radočaj Martina**¹, **Kos Marina**^{5,6}, **Leniček Tanja**⁶, **Mažuranić Anton**⁵

Naziv institucije, grada i države autora i koautora:

¹ Klinika za ženske bolesti i porodništvo, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

² Dom zdravlja Koprivničko-križevačke županije, Koprivnica, Hrvatska

³ Klinika za ženske bolesti i porode, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

⁴ Sveučilište Sjever, Varaždin, Hrvatska

⁵ Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁶ Klinički zavod za patologiju i citologiju "Ljudevit Jurak", Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

⁷ Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

UVOD

Gastrični tip adenokarcinoma cerviksa (GAS) rijetki je podtip mucinoznog endocervikalnog adenokarcinoma. Prvi put je prepoznat i opisan 2007. godine, a 2014. godine uvršten u WHO klasifikaciju kao varijanta mucinoznog endocervikalnog adenokarcinoma(1,2). Nije povezan s infekcijama HPV virusa visokog rizika. Poznat je po svojoj agresivnoj prirodi, stopi recidiva, udaljenim metastazama i slabom odgovoru na terapiju (3).

PRIKAZ SLUČAJA

52-godišnje pacijentice, uredne povijesti bolesti, koja se javila u Kliniku zbog oskudnog postmenopauzalnog krvarenja. Prilikom vaginalnog pregleda, pronađena je ulcerozna tvorba stražnje cervikalne usne promjera cca 5 mm prekrivena granuliranim sluzavim pokrovom. Pacijentica je upućena na zahvat frakcionirane kiretaže. Patohistološkom analizom utvrđeno je da se radi o cervikalnom adenokarcinomu gastričnog tipa. Imunohistokemijski, tumorske stanice su pokazale pozitivnu reakciju na CK7, MUC 6, PAX 8, mrljastu reakciju na P16, mutiranu negativnu reakciju na p53 te negativnu reakciju na CK20. Ranije učinjena HPV tipizacija bila je negativna.

ZAKLJUČAK

Pacijentice s adenokarcinomom gastričnog tipa imaju lošiju prognozu i ishod same bolesti. Petogodišnja stopa preživljenja je 38%, u usporedbi s uobičajenim tipom adenokarcinoma gdje iznosi 74%. Dosadašnja istraživanja su pokazala da ovaj tip karcinoma nije povezan s HPV-infekcijama, te pokazuje negativnu reakciju na p16 što utječe na teže dijagnosticiranje, te zbog toga često prolazi neprepoznato (4). Kako je cijepljenje protiv HPV-a postao standard u mnogim zemljama, u bliskoj budućnosti možemo očekivati porast cervikalnih karcinoma koji nisu povezani s HPV infekcijom uključujući spomenuti gastrični tip.

REFERENCES

1. Kojima A, Mikami Y, Sudo T, Yamaguchi S, Kusanagi Y, et al. (2007) Gastric morphology and immunophenotype predict poor outcome in mucinous adenocarcinoma of the uterine cervix.
2. International Agency for Research on Cancer. WHO classification of tumors of the female reproductive organs.
3. Nishio S, Mikami Y, Tokunaga H, Yaegashi N, Satoh T, et al. (2019) Analysis of gastric-type mucinous carcinoma of the uterine-cervix- An aggressive tumor with a poor prognosis : A multi- institutional study
4. Turashvili G, Morency EG, Kracun M, DeLair DF, Chiang S, et al. (2019) Morphologic features of gastric-type cervical adenocarcinoma in small surgical and cytology specimens.